איש זה (למטה) הורשע על סמך עדותו של עד יחיד שמסר חמש גירסות שונות, ולמרות העובדה שצוות החקירה שלו נאשם בגביית הודאות בעינויים

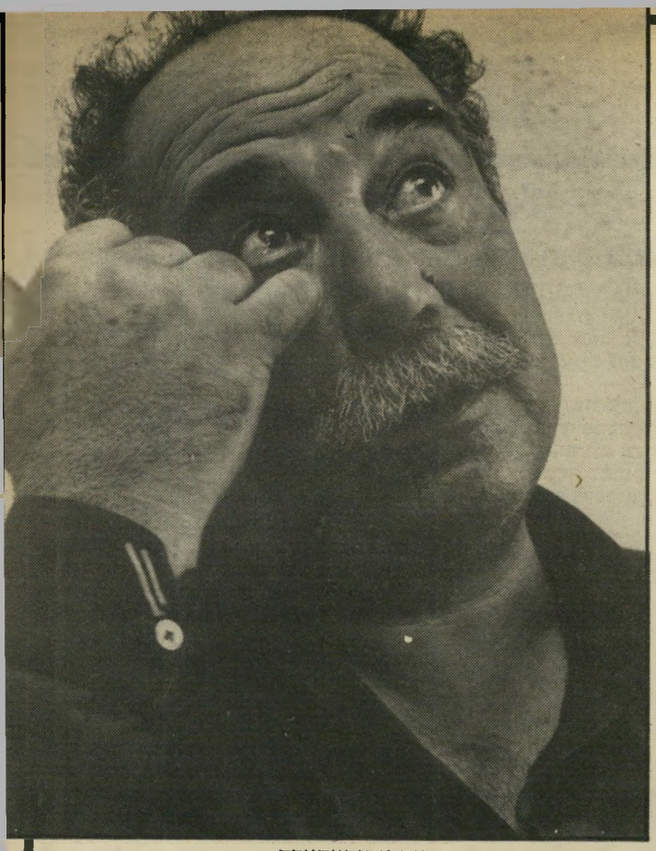

אשם מחמת הספק

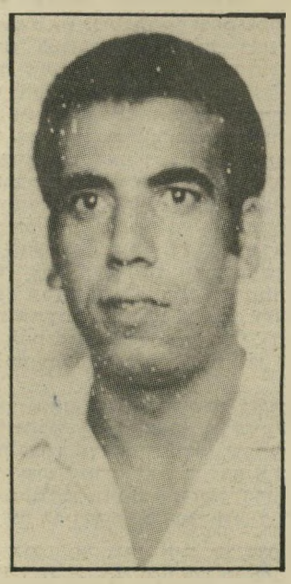

ליל חוסיין אבו־שחאדה הופיע במערכת העולם־הזה כאשר בידיו תיק מלא מיסמכים ובפיו המילים השיגרתיות: „בני חף־מפשע!" מבט חטוף בתיק המיסמכים שהביא איתו האב שיכנע את העולם־הזה כי מדובר במיקרה יוצא־דופן.

חבילת סם בתחתונים

סנין אבו־שחאדה, 33, הורשע על־ידי השופט מיכה לינדנ־שטראוס באשמת יבוא והחזקה של 622 גרם הרואין מלבנון. עד־התביעה היחיד בתיק היה צעיר לבנוני ממרג'־עיון, מישל סקר.

מישל סקר עובד בישראל זה שלוש שנים במיכבסה של מלון גלי־כנרת בטבריה. ביולי לפני שנה, כאשר חזר סקר מחופשה בלבנון, נערך על גופו חיפוש שיגרתי, ובתחתוניו נמצאה חבילת הסם. סקר מסר חמש גירסות שונות למישטרה וסיפר על אנשים שונים המעורבים בפרשה, לפני שמסר את שמו של אבו־שחאדה. בבית־המשפט חזר בו סקר מעדותו נגד אבו־שחאדה וסיפר כי מסר עדות זו רק לאחר שחוקרי־המישטרה היכו אותו ודרשו ממנו להפליל מישהו מישראל, וכי הם שמסרו לו את פרטי זהותו של אבו־שחאדה.

יתכן כי עד כאן לא היה בפרשה כל דבר יוצא־דופן. עדים רבים משנים את עדותם ומפלילים פעם אדם זה ופעם אחד אחר. אולם הסניגור בתיק, עורך־הדין משה מירוז, הציג לפני השופט לינדנשטראוס כתב־אישום שהוגש השנה נגד שישה שוטרים, מצוות־החקירה של יחידת המרחב גליל. בכתב־האישום סופר כיצד התעללו השוטרים בנאשם שנחשד כסוחר־סמים, כדי שיודה באשמה. שניים מהנאשמים הללו הוזכרו על־ידי מישל סקר כמי שחקרו אותו והיכוהו כדי שיפליל את אבו־שחאדה. יצחק בשן היה ראש צוות־החקירה, ואברהם ביטון היה החוקר הראשי.

השופט שמע את כל טענות התב־עה וההגנה בתיק, אך לא השתכנע כי יש מקום לספק באשמתו של אבו־שחאדה. הוא הרשיעו וגזר עליו ארבע שנות־מאסר בפועל ושנתיים מאסר־על־תנאי.

אורח מכובד במכונית

ביו של חסנין, ח'ליל חוסיין, יליד יפו המתגורר זה שנים בלוד, אינו משלים עם הרשעת בנו. „לבן שלי יש אומנם הרשעה אחת על החזקת חשיש, מלפני שנתיים," הוא מספר, „אבל זה קרה מכיוון שבני נתפס במכונית יחד עם אורח שלנו מקטאר, כשברשותם סיגרית חשיש. האורח היה איש חשוב ומכובד מאוד, העובד כמנהל־חשבונות בכיר בחו"ל. לא יכולנו לתת לאורח מכובד ללכת לכלא, לכן בני לקח עליו את האשמה והודה שסיגרית החשיש היתה שלו."

לבן אין עבר פלילי, מלבד סיגרית החשיש הזו. „בני עובד במשאית להוב־לת עפר ומפרנס את מישפחתו בכבוד," אומר האב.

„לפני זמן־מה עבד בני בהובלת־עפר מלבנון, במשאית הגדולה שלו. יום אחד הוא ראה שם את מישל סקר מוכר רדיו־טייפ מדוכן ברחוב. הבן שלי קנה ממנו רדיו למכונית. סקר ביקש עבור הרדיו 150 דולר, בני שילם לו רק מאה דולר ואמר שאם יתברר לו שהרדיו שווה יותר, יוסיף לו את ההפרש.

„אבל הבן שלי שאל בארץ והתברר לו שזה לא שווה יותר ממאה דולר, ובפעם הבאה שפגש את סקר הוא לא רצה לתת לו את הכסף ואמר שלא מגיע לו. סקר כעס עליו והתחיל להתעניין בו. כך הוא הצליח לגלות שלבני יש מכונית פרטית אמריקאית בצבע כהה ואת מיספר הטלפון של אחד מהבנים שלי.

„כאשר סקר נעצר בעניין הסמים, הוא סיפר למישטרה כמה גירסות, אבל לא מסר אף שם של אורח ישראלי. המשטרה לחצה אותו נורא ורצתה גם שם של ישראלי. אחרי מכות ולחצים תיאר סקר את הבן שלי ומסר את הפרטים שידע עליו," מסביר האב את סיפור הסתבכותו של בנו.

מיספר טלפון על הארון

תב השופט, בפסק־דינו, את דעתו על מישל סקר:

„אומר כבר עתה, בתחילת הדיון בנושא המהימנות, כי התרשמתי שהעד סקר שיקר לי במצח נחושה בעדותו בבית־המישפט. וזאת מתוך רצון עז לסייע לנאשם בהגנתו. העד סקר היה מוכן לסלף עובדות ולהתפתל בשקרים מעל דוכן־העדים, רק כדי לתמוך בגירסת־הנאשם, שאינה מהימנה עליי, שם במעבר־הגבול בין ישראל ללבנון, ונמצא על גופו הרואין בכמות של 622 גרם. הוא תוחקר במקום מעצרו, ומסר כי את הסם הוא קיבל מלבנוני בשם יוסף טהה, מכפר דבין, וכי עליו למסור את הסם לאדם שאינו מכיר ליד הדואר בטבריה, אותו יזהה על פי מישקפי־ראייה שעל צידם מופיעה האות R באנגלית.

„הזמן דחק, לכן יצאו מיד חוקרי המישטרה עם סקר לכיוון טבריה... אולם בתחקיר נוסף בשעה 2.50, עשר דקות לפני מועד הפגישה בטבריה, מסר מישל גירסה חדשה. הוא אמר כי שיקר בקשר לפגישה בטבריה, וכי את הסם נתן לו אדם בשם ג'ורג' ח'ורי, תושב לבנון, שצריך להיכנס לישראל יום אחריו ולקבל כאן את הסם.

„ביום 9.7.85 מסר מישל סקר על פיה טפל עליו סקר עלילה זדונית ושפלה, עקב אי־תשלום חוב של 50 דולר. התרשמתי כי סיפור מכירת הטייפ ,נתפר' כאן לצרכי הגנת הנא־שם."

ואז פרט השופט את גירסותיו הרבות של סקר: „ביום 4.7.85 נעצר סקר במעבר־הגבול בין ישראל ללבנון, ונמצא על גופו הרואין בכמות של 622 גרם. הוא תוחקר במקום מעצרו, ומסר כי את הסם הוא קיבל מלבנוני בשם יוסף טהה, מכפר דבין, וכי עליו למסור את הסם לאדם שאינו מכיר ליד הדואר בטבריה, אותו יזהה על פי מישקפי־ראייה שעל צידם מופיעה האות R באנגלית.

„הזמן דחק, לכן יצאו מיד חוקרי המישטרה עם סקר לכיוון טבריה... אולם בתחקיר נוסף בשעה 2.50, עשר דקות לפני מועד הפגישה בטבריה, מסר מישל גירסה חדשה. הוא אמר כי שיקר בקשר לפגישה בטבריה, וכי את הסם נתן לו אדם בשם ג'ורג' ח'ורי, תושב לבנון, שצריך להיכנס לישראל יום אחריו ולקבל כאן את הסם.

„ביום 9.7.85 מסר מישל סקר

אם אבו־שחאדה
„בני חוף מפשע!"

אחת הגירסות: את הסם המוברח מלבנון היה צריך למסור לאלמוני ממושקף ליד הדואר בטבריה

כתב־אישום איננו הרשעה

בעת עדותו בבית־המישפט סיפר סקר כי טפל את האשמה על אבו־שחאדה רק מפני שאנשי צוות־החקירה היכוהו, ודרשו ממנו להמציא להם חשוד ישראלי. הוא אישר את סיפורו של אבו־שחאדה בדבר קניית הרדיו ממנו והחוב של 50 דולר.

מיספר־הטלפון, שנמצא על הארון שהתברר כי הוא מיספר־הטלפון של אחיו של חסנין, המתגורר איתו באותו בית־דירות בלוד, ותיאור מכוניתו של אבו־שחאדה מפי סקר, הם שהיוו את החיזוק הדרוש לעדותו של עד־יחיד, על־ידי השופט.

„בדבר חקירותיו הקשות, לטענתו של סקר, במישטרה, אני קובע כאן כי הדברים שטען בעניין זה לא הוכחו," כתב השופט. „והעובדה שרב־פקד בשן עומד לדין על פרשת חקירה בנושא סמים שבוצעה על־ידי אנשיו בפברואר 1985, אינה נותנת לי אינדיקציה שבפרשה אחרת נהג רב־פקד בשן באלימות. כתב־האישום שהוגש נגדו עדיין אינו בגדר הרשעה בדין או פסק־דין, וכולנו אמונים על ברכי היסוד המרכזי המישפטי כי כל אדם הוא בחזקת חף מפשע עד שלא יוכח היפוכו של דבר." נאמר בפסק־הדין.

אגב, בית־מישפט בחיפה פסל את ההודאה שנגבתה על־ידי הצוות של בשן במיקרה שבגללו הוגש נגדם כתב־האישום (ראה מיסגרת).

אך כל העובדות הללו לא עוררו בלבו של השופט ספק באשמתו של אבו־שחאדה. וגם אם יורשע צוות־החקירה בעינוי נאשמים ועדים, לא יוכל השופט לשנות את פסק דינו.

כל עינויי המישטרה

כתב־האישום נגד השוטרים יצחק בשן, מיכאל שייט, גרשון אבמן, דויד טדג'י, עקיבא טורז ואברהם ביטון מפרט כי בפברואר 1985 התייצב ביחידת מרחב הגליל, שם עבדו שוטרים אלה, דיין מועדי, שנחשד בסחר־סמים. נגבתה ממנו הודעה והוא כפר בכל ההאשמות נגדו.

מועדי, שהועבר ליחידת המרחב מתחנת־המישטרה בסכנין, עמד בכפירתו. אז הורה ביטון לכבול את ידיו ולהצמידו לצינור. כעבור כמה דקות נכנס לחדר בשן והחל להכות את מועדי באגרופים ולסטור לו. לאחר מכן העביר שייט את החשוד לחדר־הטלוויזיה. קשר את ידיו לאחור והחל להכותו בנוכחות בשן. בשלב זה הצטרפו אליהם שוטרים נוספים, שהמשיכו להכות בחשוד.

כתוצאה מן המכות נפל החשוד על הריצפה ונפצע בשפתו. אז הביא טדג'י סמרטוט טבול בנפט ודחף אותו לפיו של החשוד כמה פעמים ונרם לו קשיים בנשימה. השוטרים דרשו ממועדי למסור גירסה וטענו שהוא נראה „בריא כשור". לאחר כשעתיים־שלוש הופסקו המכות, ומועדי הובא בפני ביטון, שחזר והציע לו למסור גירסה ולהודות בעבירות המיוחסות לו.

החשוד עדיין סירב, ואז הוחזר לחדר. בו חיכו לו הנאשמים, שחזרו להכותו, לבעוט בו ולדרוך עליו. במהלך המכות איימו הנאשמים על מועדי כי ייצא מהחדר נכה, וכי יגרמו לכך שיאבד את כוח־הגברא. בשלב זה נשבר כוח־התנגדותו של מועדי, והוא הביע נכונות למסור הודאה מפלילה. ביטון גבה ממנו הודאה כזו.

בית־המישפט בחיפה, ששמע את עדותו של מועדי על ההתעללות בו, החליט לפסול את הודאתו מכיוון שלא הוכח כי ניתנה מרצון חופשי.